

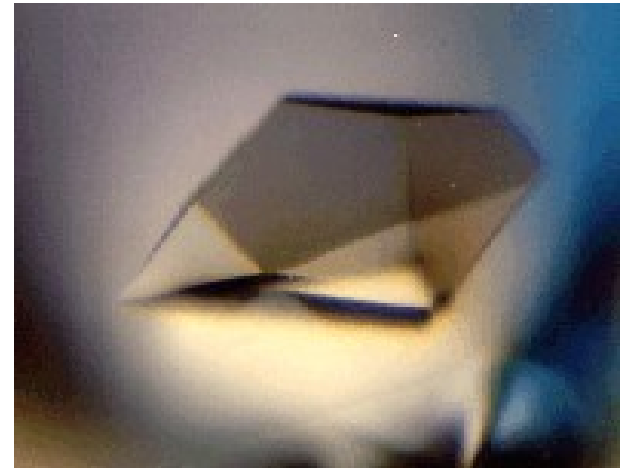
Bioinformatika III

Trimačių struktūrų analizė ir spėjimas

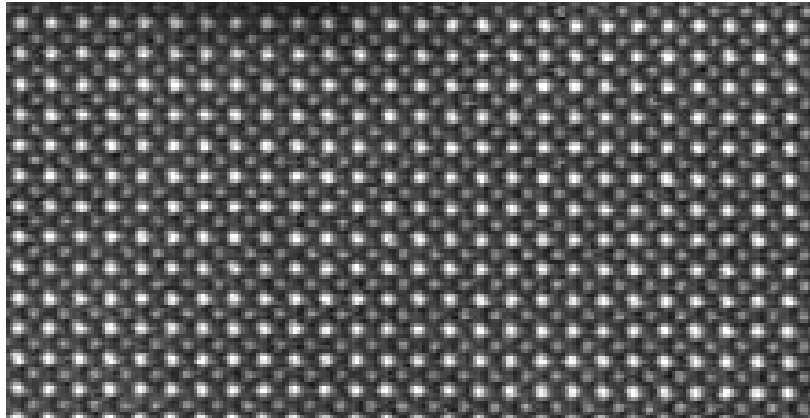
Paskaita 8 – simetrija ir jos aprašymas

Saulius Gražulis
2021 m.

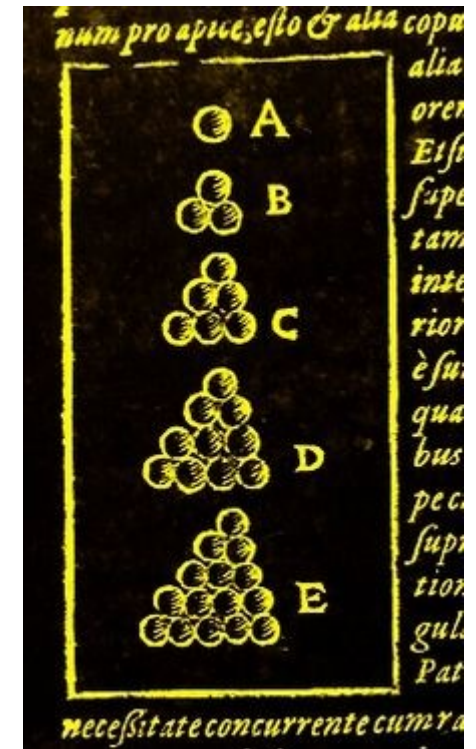
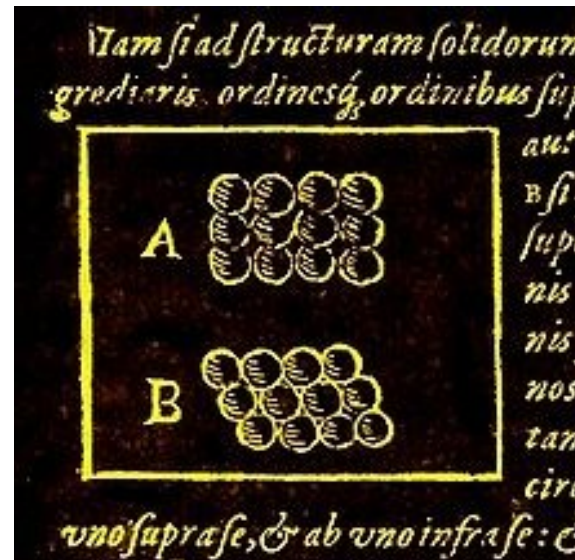
Kristalai

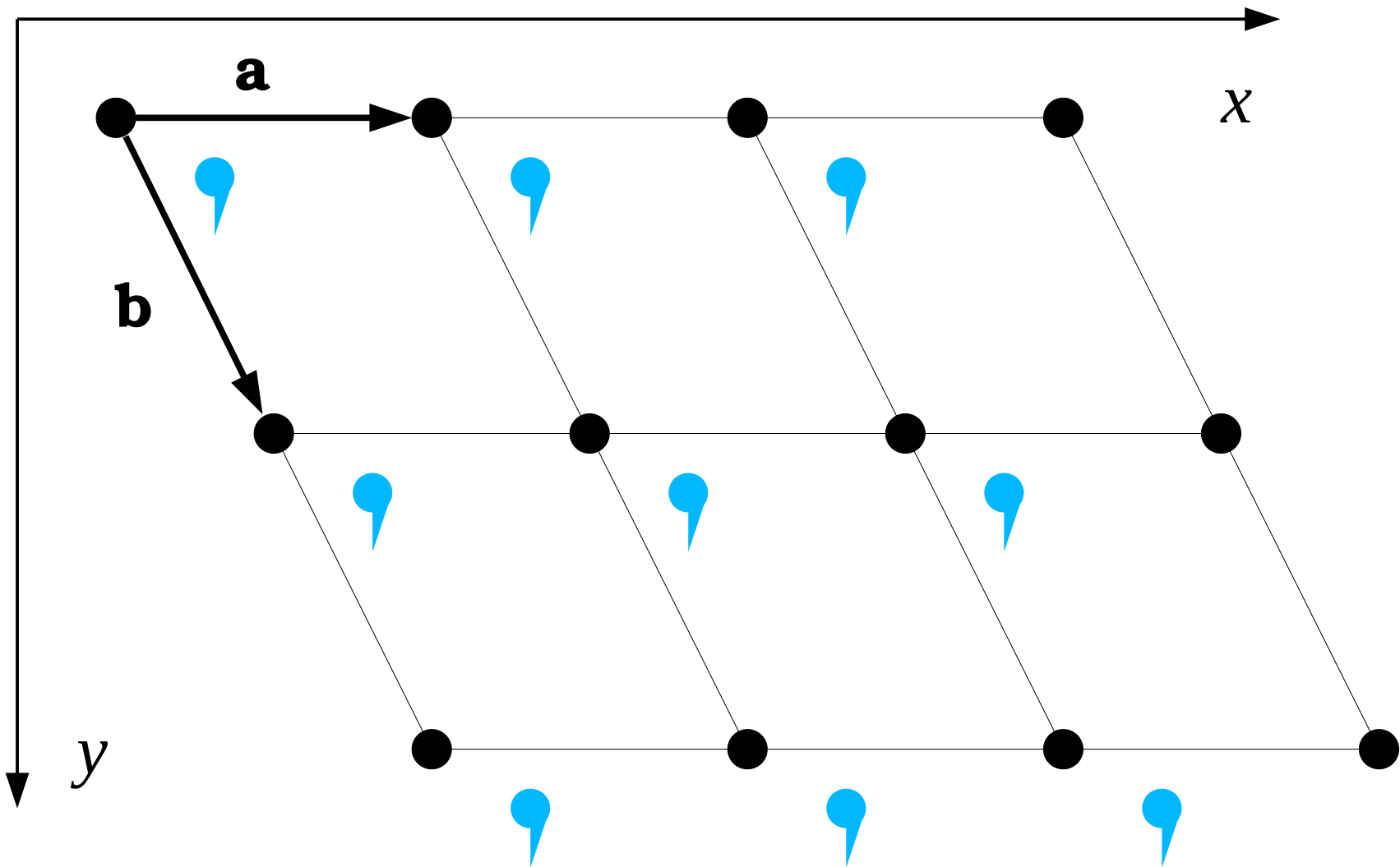
Kristalo formos paaiškinimas

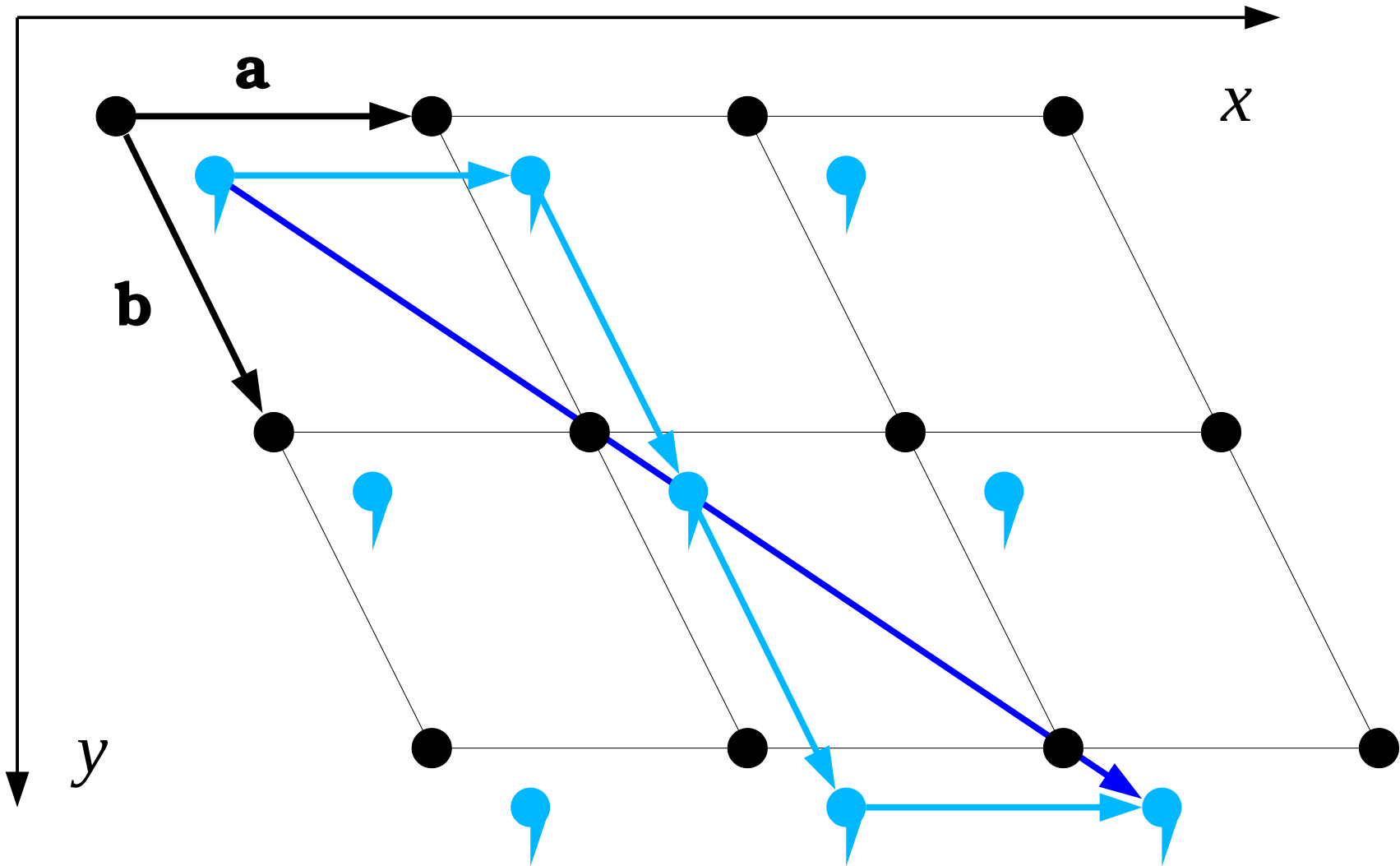
Johannes Kepler
1611 m. „Strena Seu
de Nive Sexangula“
(A New Year's Gift of
Hexagonal Snow)

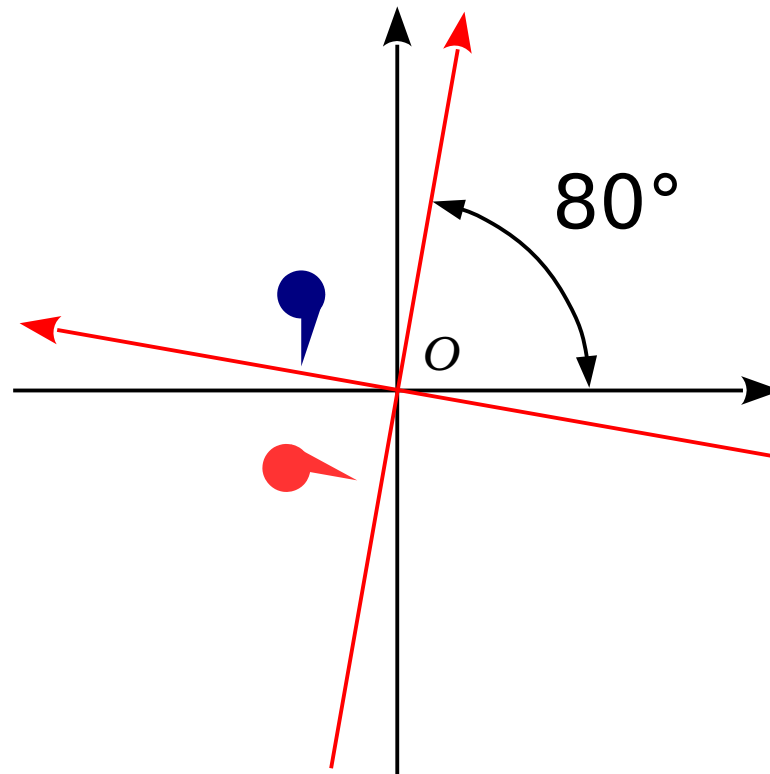
Periodiškumas ir postūmiai

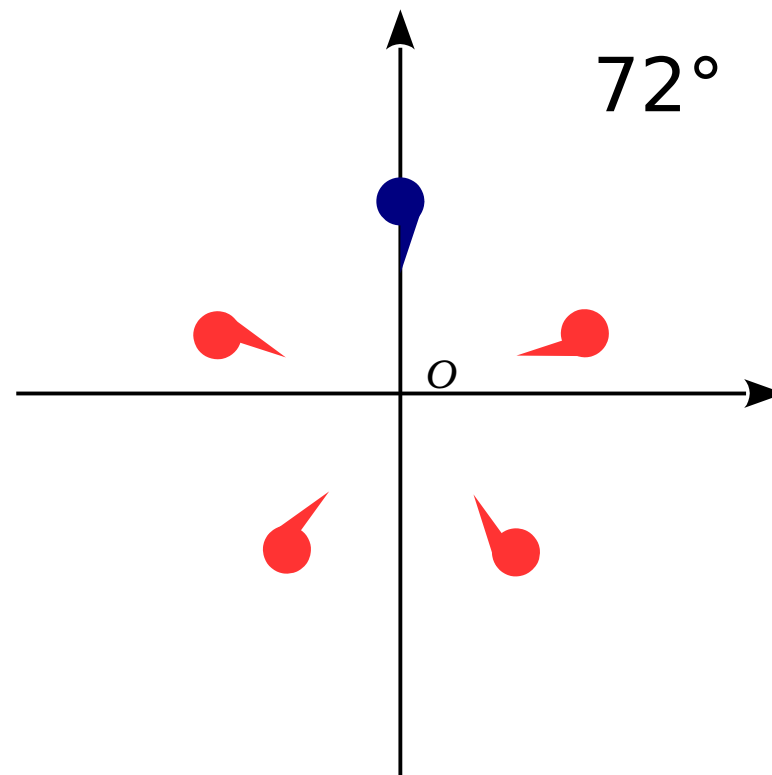
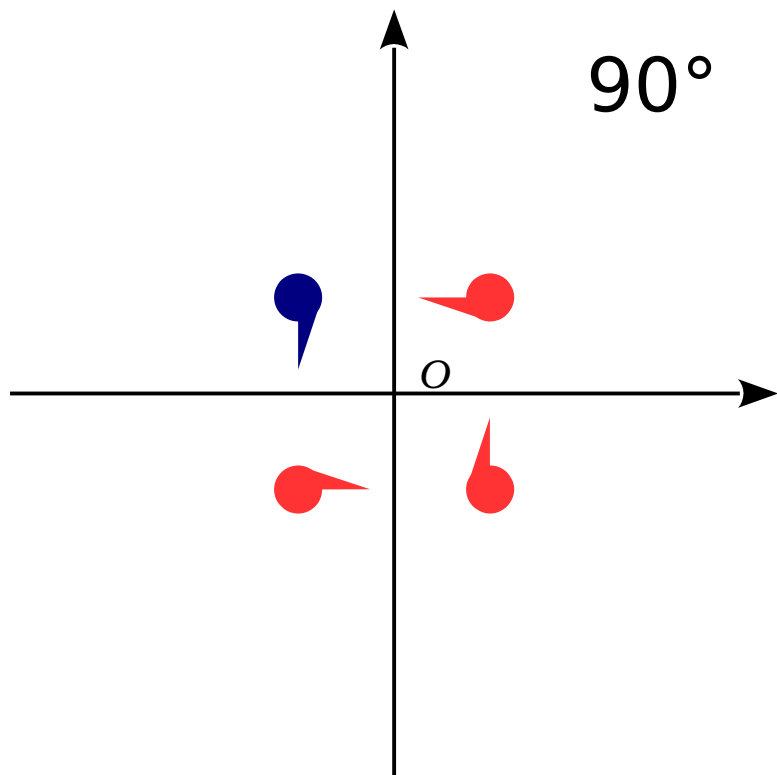
Postūmių grupė

Taškiniai simetrijos elementai

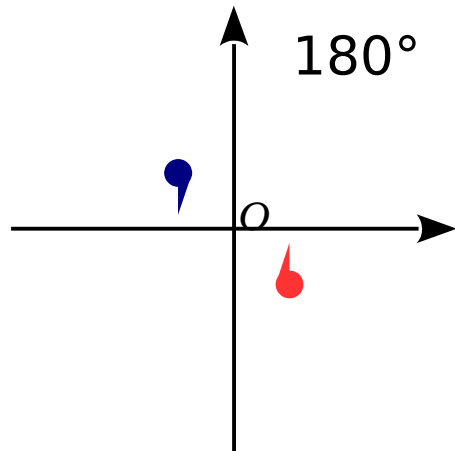
Taškinės grupės

Simetrijos operatoriaus aprašymas

„Bendros padėties“
koordinatėmis:

$$-x, -y, z + \frac{1}{2}$$

Posūkio matrica ir
postūmiu:

$$\vec{x}' = R \vec{x} + \vec{T}$$

$$\begin{bmatrix} x' \\ y' \\ z' \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} -1 & 0 & 0 \\ 0 & -1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} x \\ y \\ z \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} 0 \\ 0 \\ 0.5 \end{bmatrix}$$

$$\begin{bmatrix} x' \\ y' \\ z' \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} r_{11} & r_{12} & r_{13} \\ r_{21} & r_{22} & r_{23} \\ r_{31} & r_{32} & r_{33} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} x \\ y \\ z \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} t_x \\ t_y \\ t_z \end{bmatrix}$$

Simetrijos operatorių kombinavimas

$$\vec{x}' = R \vec{x} + \vec{T}$$

$$\begin{aligned} \vec{x}'' &= R' (R \vec{x} + \vec{T}) + \vec{T}' = \\ &= R' R \vec{x} + R' \vec{T} + \vec{T}' \end{aligned}$$

$$S = R + \vec{T} ; S' = R' + \vec{T}'$$

$$S' S = R' R + (R' \vec{T} + \vec{T}')$$

$$R' R = \begin{bmatrix} -1 & 0 & 0 \\ 0 & -1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} -1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & -1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & -1 & 0 \\ 0 & 0 & -1 \end{bmatrix}$$

$-x, -y, z$

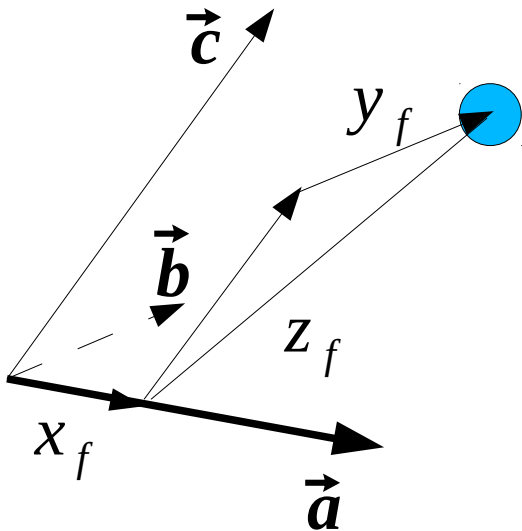
$-x, y, -z$

$x, -y, -z$

Koordinatės

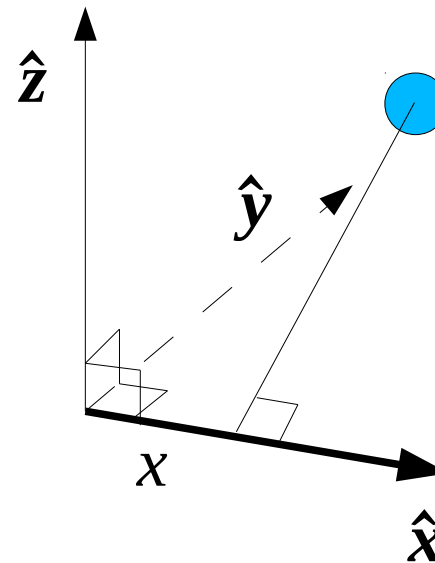
Frakcinės
(trupmeninės):

Nurodomos gardelės
ašių ilgių dalimis

Ortogonaliosios
(Dekarto):

Nurodomos
ortonormuotoje bazėje

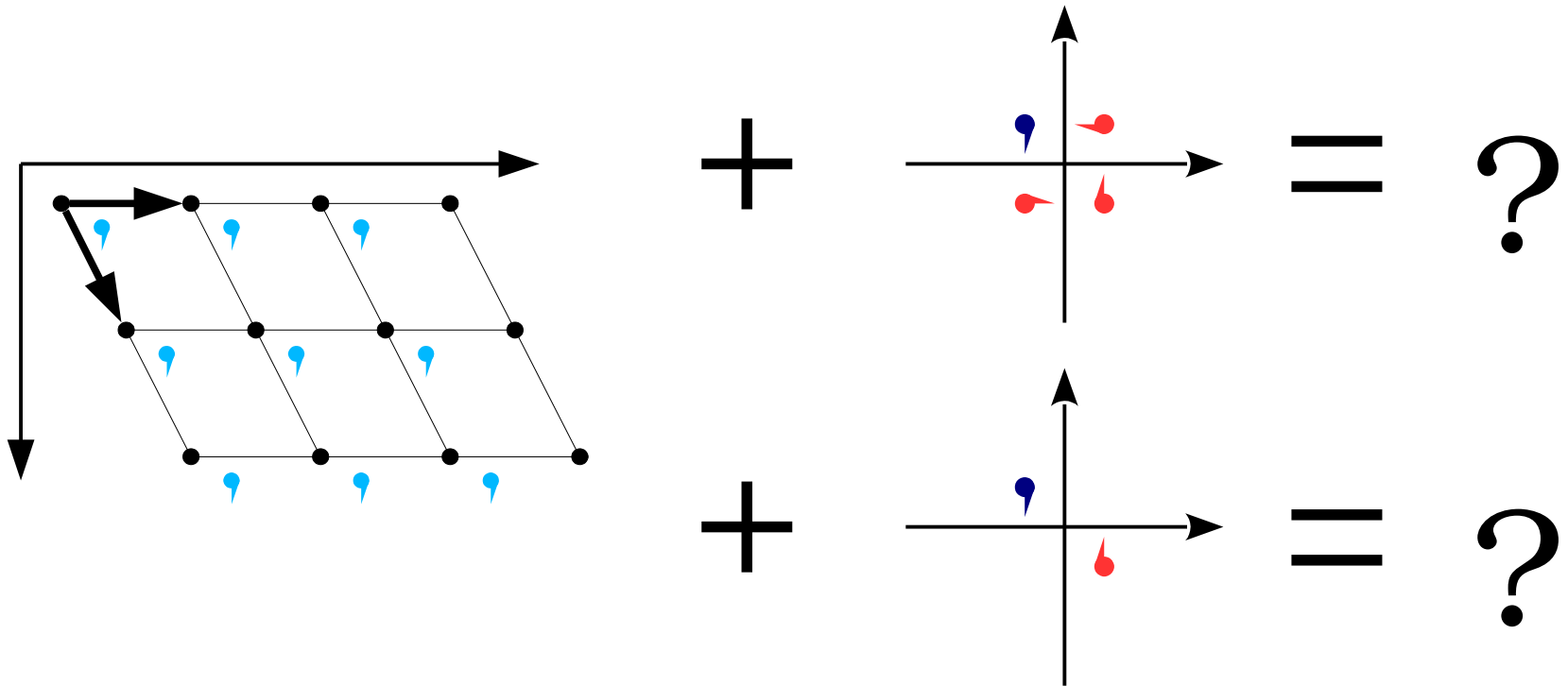
Koordinacijų transformacijos

$$\vec{x}' = R\vec{x} + \vec{T}_o$$

```
sub symop_ortho_from_fract
{
  my @cell = @_;
  my ($a, $b, $c) = @cell[0..2];
  my ($alpha, $beta, $gamma) = map {$Pi * $_ / 180} @cell[3..5];
  my ($ca, $cb, $cg) = map {cos} ($alpha, $beta, $gamma);
  my $sg = sin($gamma);

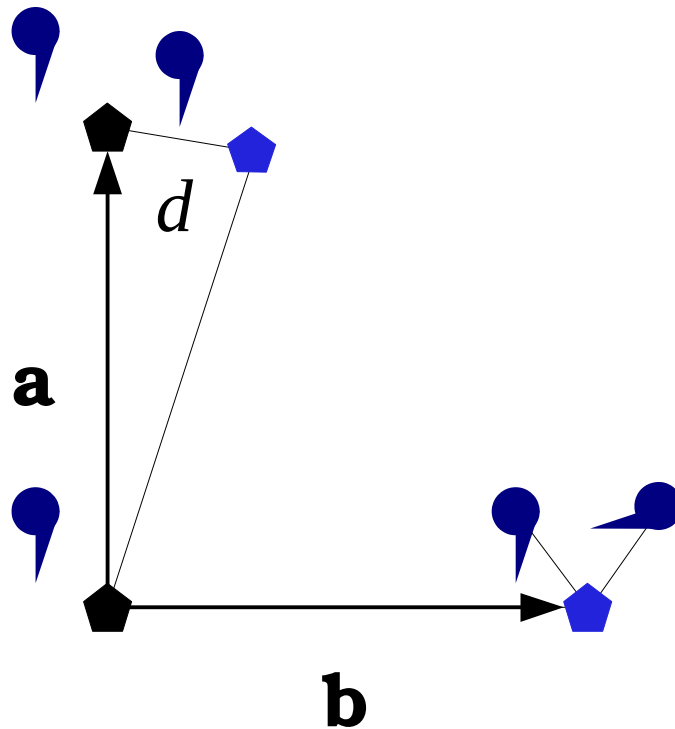
  return [
    [ $a, $b*$cg, $c*$cb ],
    [ 0, $b*$sg, $c*($ca-$cb*$cg)/$sg ],
    [ 0, 0,
      $c*sqrt($sg*$sg-$ca*$ca-$cb*$cb+2*$ca*$cb*$cg)/$sg ]
  ];
}
```

Postūmių ir taškinės grupės kombinacijos = erdvinės grupės

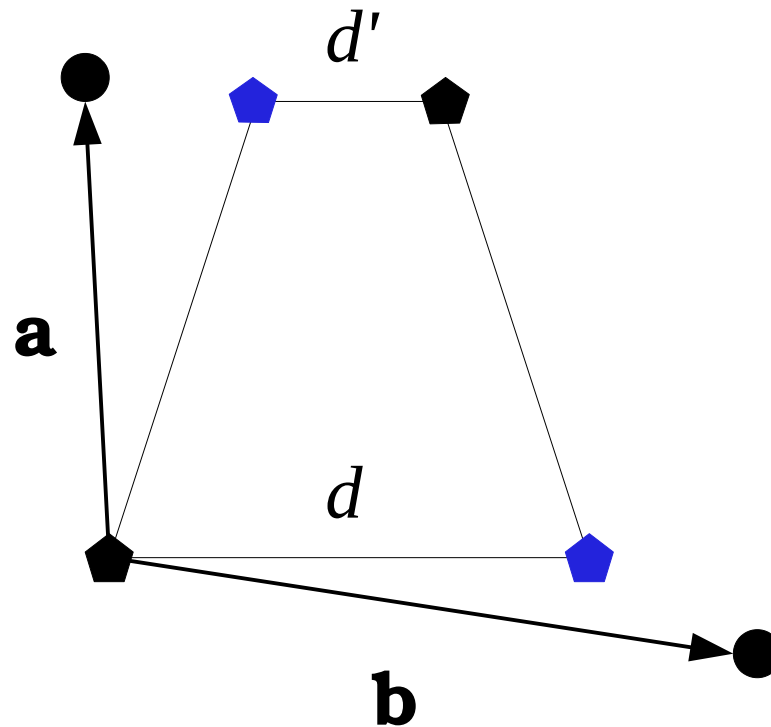
Su translācija saderinami simetrijas elementai

Kodēl nebūna penkiakampju snaigi?

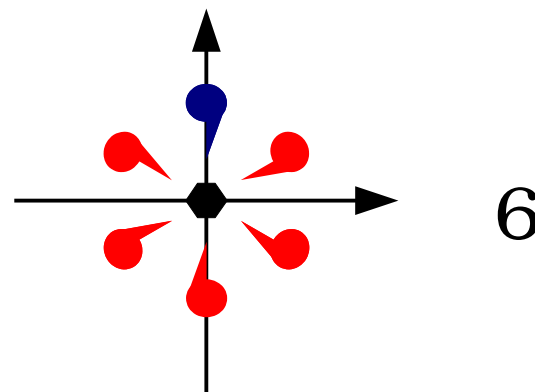
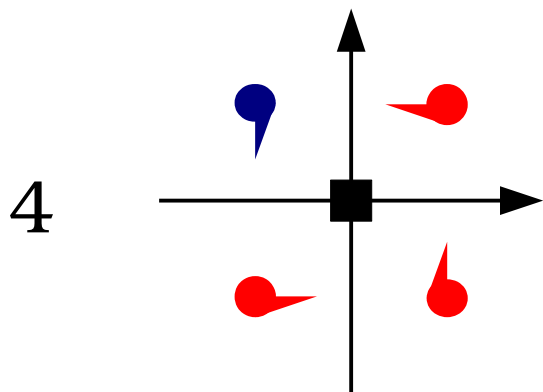
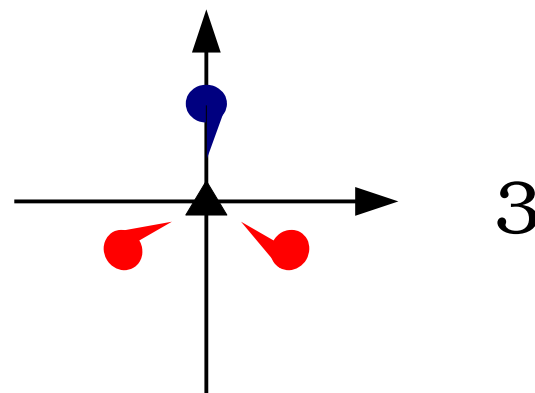
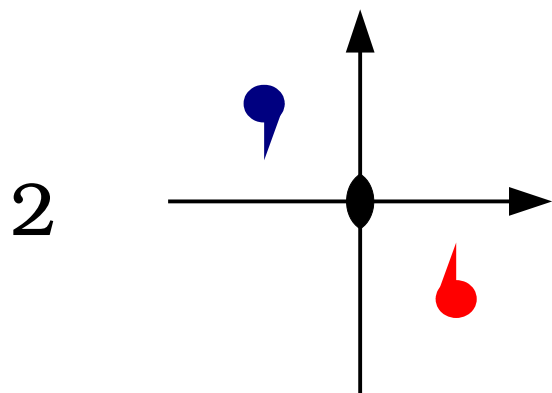

Su translācija saderinami simetrijas elementai

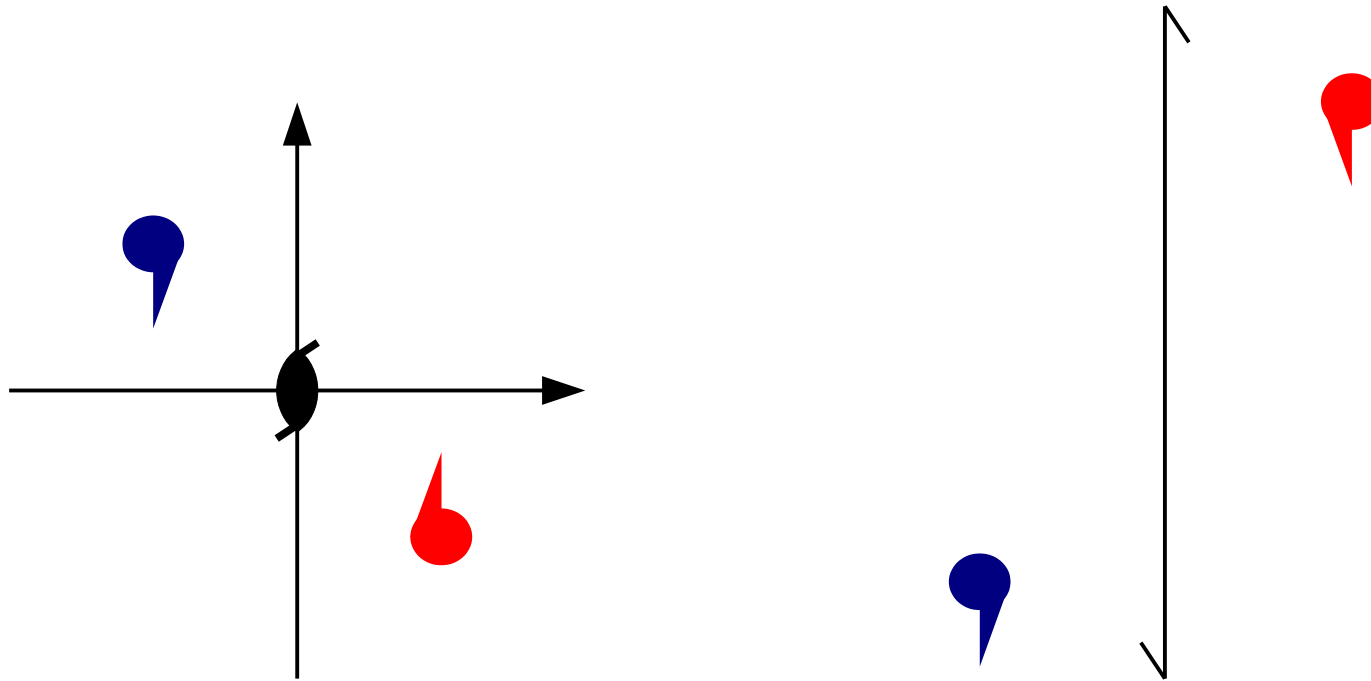
Kodēl nebūna penkiakampju snaigi?

Simetrijas elementai: posūkio ašys

Simetrijos elementai: sraigtinės ašys

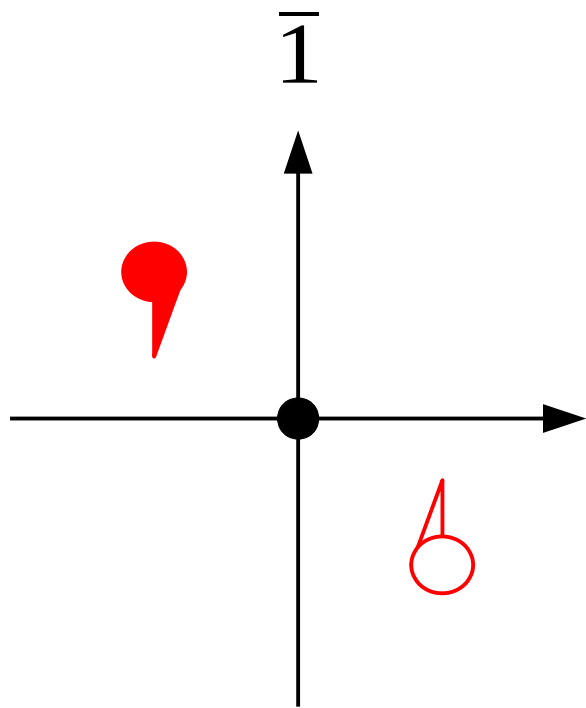

Sraigtinės ašys: 2_1

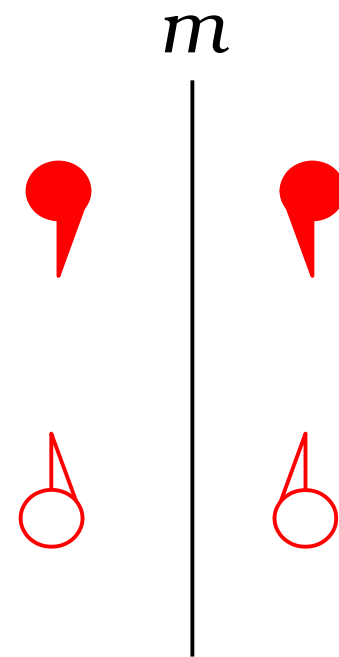
Kitos galimybės: $3_1, 3_2, 4_1, 4_2, 4_3, 6_1, 6_2, 6_3, 6_4, 6_5$

Simetrijos elementai: inversijos centrai ir plokštumos

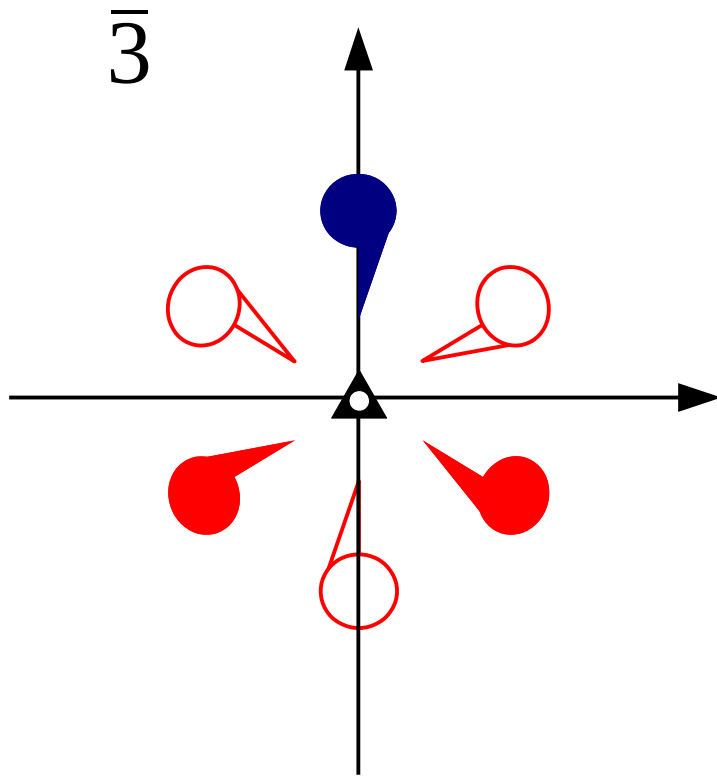

Inversijos (atspindžio)
centras

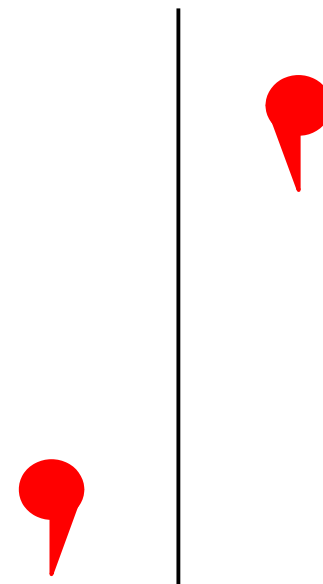

Inversijos (atspindžio)
plokštuma

Simetrijos elementai: rotoinversinės ašys ir slydimo plokštumos

Rotoinversinė ašis

Slydimo plokštuma

Erdvinės simetrijos grupės ir jų nomenklatūra

Hermano-Mogeno (Hermann–Mauguin) simboliai

pvz.: $P2_12_12_1$ C2 F432

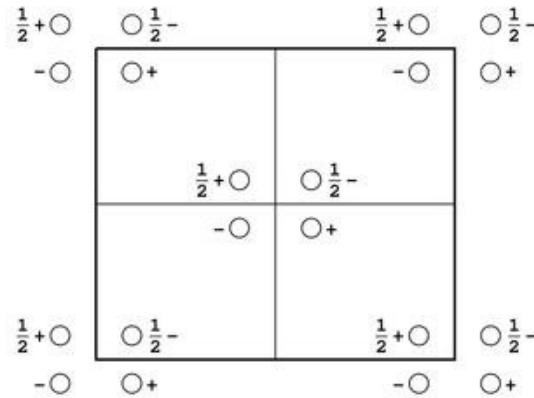
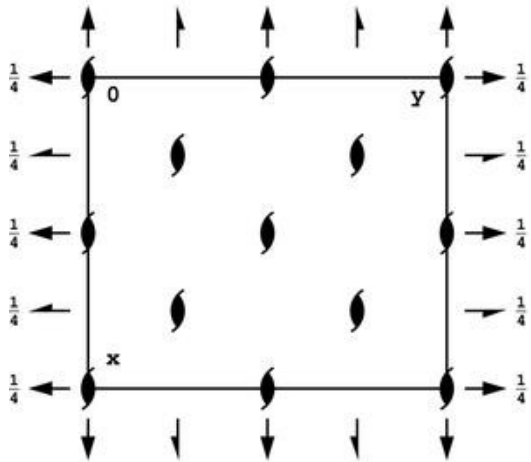
- 230 erdvinių grupių
- 65 baltymuose sutinkamos erdvinės grupės

Kitos nomenklatūros:

Šionfliso (Schönflies) simboliai, Holo (Hall) simboliai

Tarptautinės kristalografinės lentelės

$C222_1$

- (1) x, y, z (2) $\bar{x}, \bar{y}, z + \frac{1}{2}$ (3) $\bar{x}, y, \bar{z} + \frac{1}{2}$ (4) $x, \bar{y}, \bar{z}$
 (5) $x + \frac{1}{2}, y + \frac{1}{2}, z$ (6) $\bar{x} + \frac{1}{2}, \bar{y} + \frac{1}{2}, z + \frac{1}{2}$ (7) $\bar{x} + \frac{1}{2}, y + \frac{1}{2}, \bar{z} + \frac{1}{2}$ (8) $x + \frac{1}{2}, \bar{y} + \frac{1}{2}, \bar{z}$

Space group $C222_1$:

Multiplicity,
Wyckoff letter,
Site symmetry

Coordinates

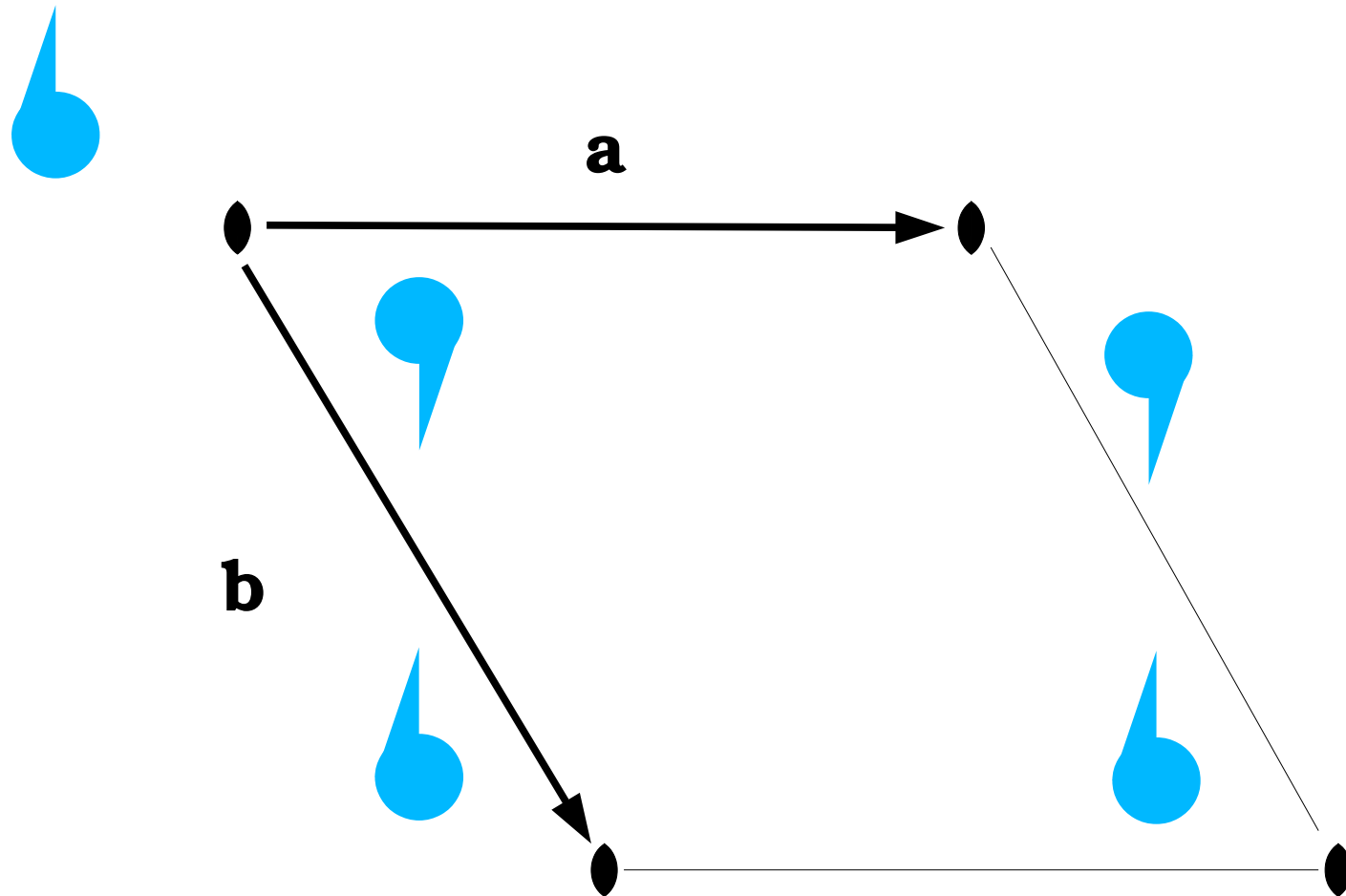
Multiplicity, Wyckoff letter, Site symmetry	Coordinates
8 c 1	(1) x, y, z (2) $\bar{x}, \bar{y}, z + \frac{1}{2}$ (3) $\bar{x}, y, \bar{z} + \frac{1}{2}$ (4) $x, \bar{y}, \bar{z}$
4 b .2.	$0, y, \frac{1}{4}$ $0, \bar{y}, \frac{3}{4}$
4 a 2..	$x, 0, 0$ $\bar{x}, 0, \frac{1}{2}$

Zbigniew Dauter; Mariusz Jaskolski *How to read (and understand) Volume A of International Tables for Crystallography...*, JAC 43(5) 2010

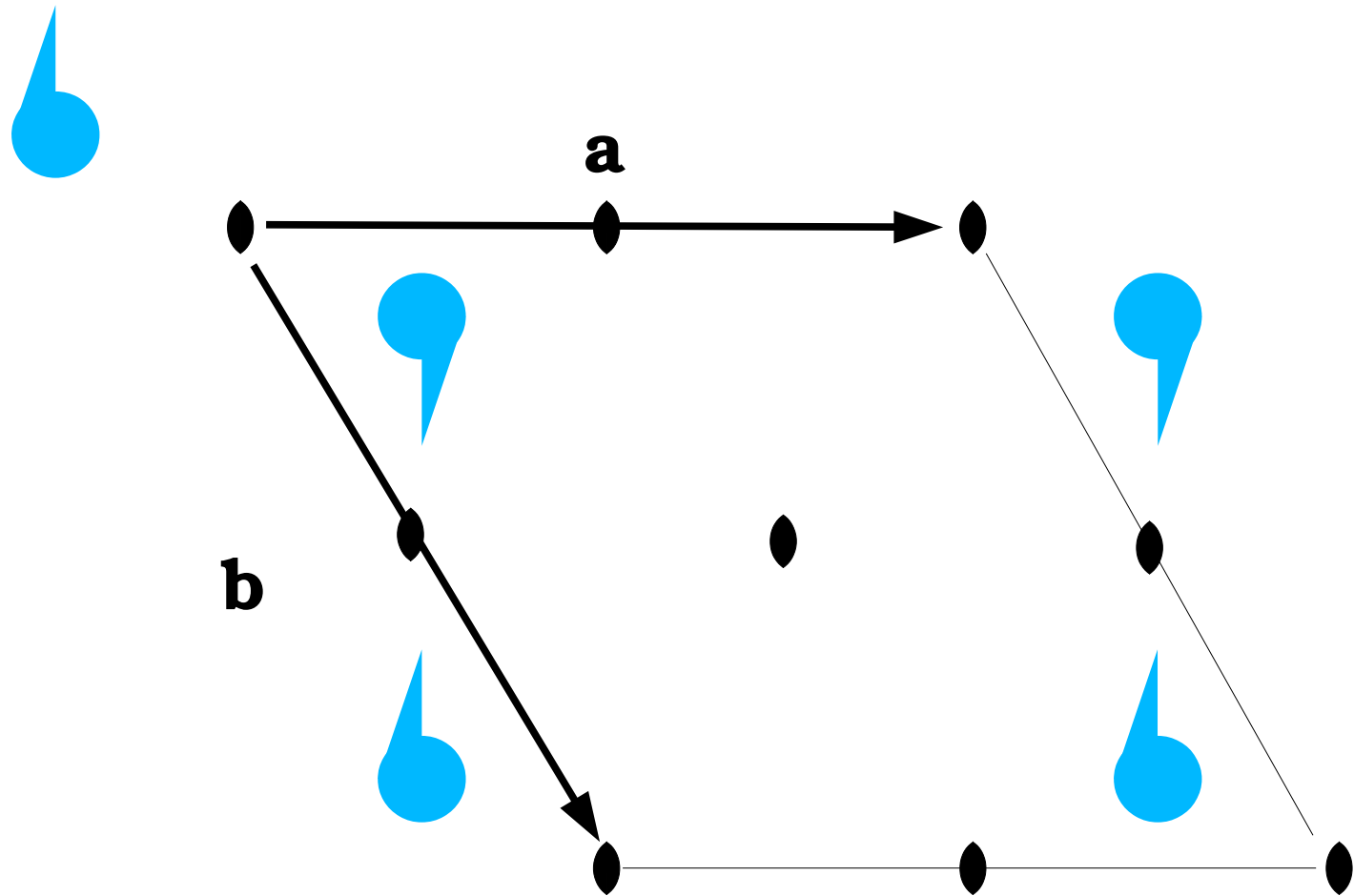
<http://journals.iucr.org/j/issues/2010/05/02/kk5061/index.html>

<http://journals.iucr.org/j/issues/2010/05/02/isscontsbdy.html>

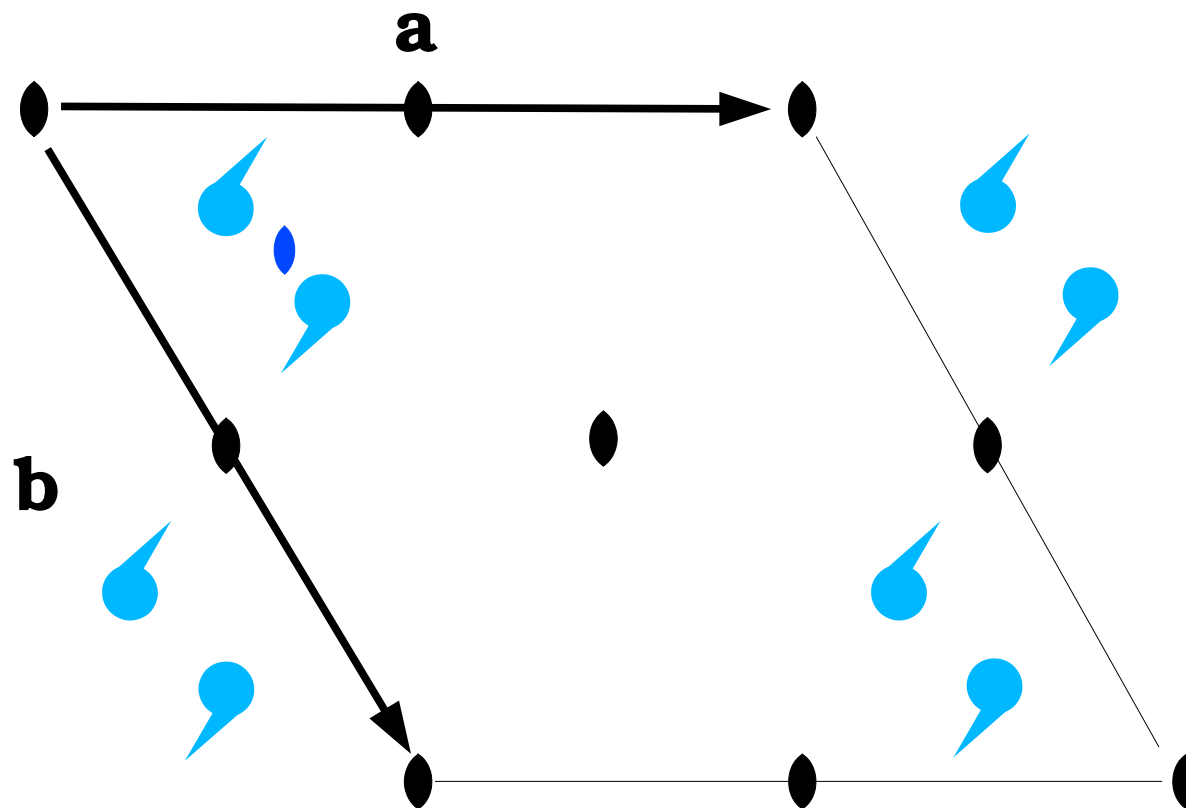
Gardelēs užpildymas

Asimetrinis vienetas

Nekristalografinè simetrija

Asimetrinio vieneto ir biologinio multimeru ryšys

- Asimetriniame vienete paprastai būna viena arba kelios baltymo grandinės
- Biologinis multimeras gali sutapti su asimetriniu vienetu, bet gali būti mažesnis arba didesnis ($1/2$, 2 , $1\ 1/2$, ir t.t.)